



## COL·LECCIÓ D'EINES DEL FERRER DEL RIU

Avià

### Ubicació

**Comarca:** Berguedà  
**Lloc/Adreça:** Ajuntament d'Avià. 08610 AVIÀ  
**Emplaçament** L'antic ferrer era a Cal Rosal, a l'inici de la carretera que porta a Avià. Actualment les eines estan a un magatzem municipal sota el dispensari.

### Coordenades:

**Latitud:** 42.07691362639356  
**Longitud:** 1.8205735125425495  
**UTM Est (X):** 402439  
**UTM Nord (Y):** 4658988

### Classificació

**Número de fitxa** 08011 - 90  
**Àmbit:** Patrimoni moble  
**Tipologia** Col·lecció  
**Estil / època:** Contemporani  
**Segle** XX  
**Any** 1920  
**Estat de conservació** Bo  
**Notes de conservació:** Convé vetllar per tal de que la col·lecció d'eines no es separi.  
**Protecció** Inexistent  
**Tipus de protecció:** Inexistent  
**Accés** Sense accés  
**Ús actual:** Científic  
**Titularitat** Pública  
**Titular:** Ajuntament d'Avià. 08610 AVIÀ  
**Autoria de la fitxa** María del Agua Cortés Elía  
**Data de registre de la fitxa:** dl., 21/01/2002 - 01:00

## Descripció

Col·lecció d'eines i maquinària d'una ferreria que es va instal·lar a Cal Rosal l'any 1920, tot i que els estris i eines ja procedien d'un taller anterior que s'havia posat en funcionament a Gironella pels volts dels anys 1860-70. La ferreria és situada als baixos d'una casa situada al peu de la Riera Font Caldes abans de desembocar al Llobregat, a la carretera que porta a Avià des de Cal Rosal. El taller té tots els elements necessaris per desenvolupar la feina de ferret: un forn amb un ventilador per mantenir viu el foc, al mig l'enclusa sobre la que s'estira el ferro amb el martell i el mall, una mola d'aigua (en la que el ferret treballa estirat horitzontal), un martinet per aixafar el ferro que el van comprar després de la guerra a l'Oliveras de Granollers i aquest ho havia comprat a l'Exposició Universal de Barcelona de l'any 1888, una màquina de foradar, i un seguit d'eines com martells, escaires de mànec, escanyadors, tallants, punxons i les estenalles de tota mena i mides que formen una important col·lecció d'estenalles que, possiblement, sigui única a Catalunya per la quantitat, varietat i antiguitat.

### Observacions:

Lluïsa Amenós ha fet el treball de documentació i inventari de les eines del ferret per a l'Ajuntament amb motiu de l'adquisició. L'Àmbit de Recerques del Berguedà va fer un enregistrament en vídeo l'any 1985 del ferret del Riu treballant que constitueix un document històric de gran importància. S'ha documentat com a col·lecció, però és també una tècnica artesanal.

## Història

El ferret, Jaume Casals i Llumà, és probablement un dels últims ferrers que queden a Catalunya i que encara treballa utilitzant les antigues tècniques: amb forn, enclusa, mall i martinet. Va néixer a Gironella el 9 d'octubre de 1906, però quan tenia 14 anys la família es va traslladar a Cal Rosal. L'ofici ja li venia de família ja que el seu avi, el pare i el germà també eren ferrers, així com el seu oncle i cosins. El primer taller a Cal Rosal el van instal·lar a un local del molí de Minoves, però aviat es van traslladar a un nou local, que és el que actualment podem veure al costat de la carretera que puja a Avià i davant de la riera. Aquesta ubicació a prop del riu Llobregat va fer que tothom el conegui com "el ferret del Riu". Jaume Casals va aprendre l'ofici a casa, amb el seu pare, però també va treballar temporalment amb d'altres ferrers de Balsareny, Gironella i Berga on va aprendre més i adquirir experiència. A la ferreria es feien tot tipus d'eines: magalls, destrals, aixades, arpiots, pales de fangar, destrals, volants, arres, ... però també feien ferradures i ferraven els animals, sobre tot bous i vaques. El ferret explica que a vegades els hi portaven bous de Manresa en tren. Primer tenien la ferreria per animals a cal Menso, davant de la farinera de cal Rosal, i després a la mateixa ferreria. El ferro que utilitzaven el compraven a Manresa, a cal Sol o a cal Armengol, i ho pujaven en tren. El carbó que feien servir el compraven també a Manresa. Primer utilitzaven carbó anglès, però després quasi sempre carbó d'Astúries, que és d'hulla i més bo que el del Berguedà que té massa calç i fa menys foc. Avui el ferret encara treballa, perquè li agrada conservar el taller de la seva família tal com està i encara se sent amb ganes de fer-ho, fent sobre tot reparacions d'eines. Jaume Casals i Llumà va morir el 17 de desembre de 2002. Posteriorment les eines del seu taller van ser adquirides per l'Ajuntament d'Avià, documentades i inventariades per Jaume Bernades i actualment es troben guardades en un magatzem de l'Ajuntament d'Avià.

## Bibliografia

L'Erol (1999). Entrevista: El ferrer del Riu, Jaume Casals i Llumà. N° 63, pàgs. 44-46. Àmbit de recerques del Berguedà.



